

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова
МАШИНОБУДІВНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ТУРБІН

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної роботи

 Сергій СЛОБОДЯН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

Педагогічна практика
PEDAGOGICAL PRACTICE

рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

тип дисципліни: обов'язкова

мова(и) викладання: українська

Миколаїв – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогічна практика» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань G Інженерія, виробництво та будівництво спеціальності G11 Машинобудування спеціалізації G11.02 Двигуни та енергетичні установки освітньо-наукової програми «Енергетичне машинобудування».

«01» 09 2025 року. – 14 с.

Розробник:

Сербін С.І., професор кафедри турбін, д-р техн. наук, професор.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Педагогічна практика» узгоджено з гарантом освітньої програми.

Гарант освітньої програми
д-р техн. наук, професор

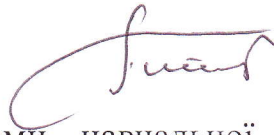

Сергій СЕРБІН

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Педагогічна практика» розглянуто на засіданні кафедри турбін.

Протокол № 3 від «11» 04 2025 р.

Завідувач кафедри

Володимир ПАТЛАЙЧУК

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Педагогічна практика» розглянуто Навчально-методичною радою Машинобудівного навчально-наукового інституту.

Протокол № 3 від «14» 04 2025 р.

Голова

Сергій СЕРБІН

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Педагогічна практика» погоджено з навчальним відділом.

Начальник відділу

Андрій ЛАБАРТКАВА

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогічна практика» затверджена Навчально-методичною радою НУК.

Протокол № 4 від «23» 04 2025 р.

Голова НМР НУК

Сергій СЛОБОДЯН

Зміст

Вступ	4
1. Опис освітнього компонента	5
2. Мета проведення практики	5
3. Передумови для проведення практики	6
4. Очікувані результати проведення практики	6
5. Зміст педагогічної практики	6
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування	10
7. Форми поточного та підсумкового контролю	10
8. Вимоги до звітності та підведення підсумків практики	11
9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна	13
10. Рекомендовані джерела інформації	13

ВСТУП

Анотація

Педагогічна практика є складовою частиною освітнього процесу і спрямована на поглиблення та закріплення знань і вмінь, одержаних аспірантами в процесі навчання, а також на оволодіння системою професійних умінь і навичок та початковим досвідом педагогічної діяльності. Необхідною умовою формування майбутнього фахівця є самостійна робота аспіранта, яка направлена на практичне використання та поглиблення теоретичних знань, одержаних в університеті.

Педагогічна практика є сполучною ланкою між теоретичною підготовкою аспірантів і їхньою самостійною роботою в освітніх установах. В період педагогічної практики аспірант під проводом керівника від відповідної кафедри реально здійснює педагогічну діяльність, взаємодіючи з усіма учасниками освітнього процесу. У педагогічній практиці знаходять втілення всі компоненти педагогічної діяльності – мета, мотиви, зміст, організація, функції, результати, контроль, самоконтроль. Саме в ході комплексної педагогічної практики, здобувач вчиться системному підходу в педагогічній діяльності, забезпеченню цілісності освітнього процесу.

Ключові слова: педагогічна практика, практична підготовка, педагогічна діяльність, самостійна робота, професійні знання.

Abstract

Pedagogical practice is an integral part of the educational process and is aimed at deepening and consolidating the knowledge and skills acquired by graduate students in the learning process, as well as mastering the system of professional skills and initial experience of teaching. A necessary condition for the formation of a future specialist is the independent work of the graduate student, which is aimed at the practical use and deepening of theoretical knowledge obtained at the university.

Pedagogical practice is a link between the theoretical training of graduate students and their independent work in educational institutions. During the period of pedagogical practice, the graduate student under the guidance of the head of practice from the relevant department actually carries out pedagogical activities, interacting with all participants in the pedagogical process. All components of pedagogical activity are embodied in pedagogical practice - purpose, motives, content, organization, functions, results, control, self-control. It is in the course of complex pedagogical practice, the applicant learns a systematic approach to pedagogical activities, ensuring the integrity of the pedagogical process.

Keywords: pedagogical practice, practical training, pedagogical activity, independent work, professional knowledge.

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни			
		Денна форма навчання		Заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 6	Галузь знань: G Інженерія, виробництво та будівництво	Обов'язкова			
Модулів – 2	Спеціальність: G11 Машинобудування Спеціалізація: G11.02 Двигуни та енергетичні установки Освітня програма: «Енергетичне машинобудування»	Рік підготовки:			
Змістових модулів – 3		2-й		2-й	
Електронна адреса РПНД на сайті Університету: https://surl.li/gsojmm		Семестри:			
		3-й	4-й	3-й	4-й
Загальна кількість годин – 180	Освітній рівень: третій (освітньо-науковий)	Практичні заняття			
		–	–	–	–
		Самостійна робота			
		90 год	90 год	90 год	90 год
		Індивідуальні завдання			
		–	–	–	–
		Вид контролю:			
		залік	залік	залік	залік
Форма контролю: комбінована					

2. Мета проведення практики

Педагогічна практика є компонентом практичної фахової підготовки до здійснення науково-педагогічної діяльності у закладах вищої освіти й спрямована на формування вмінь проведення освітнього процесу у вищій школі і набуття навиків педагогічної діяльності, зокрема, професійних якостей у викладанні фахових дисциплін, організації навчальної підготовки студентів, науково-методичної роботи та є складовою частиною циклу професійної підготовки аспірантів.

Метою педагогічної практики аспірантів є набуття досвіду педагогічної діяльності, а також:

- закріплення і поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання в аспірантурі;
- поглиблення та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних педагогічних завдань практики;

- набуття досвіду проведення під безпосереднім керівництвом керівника практики лекційних та практичних занять, а також консультацій;
- впровадження результатів дисертаційної роботи в освітній процес;
- формування педагогічних здібностей на основі первинного досвіду практики, самоосвіти і самовдосконалення [1].

Педагогічна практика передбачає формування у студентів відповідно до освітньо-наукової програми таких **компетентностей** [2]:

- ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК05. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- СК07. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти з енергетичного машинобудування.

3. Передумови для проведення практики

Передумовою для проведення практики є освоєння матеріалу дисципліни:

- «Методологія наукових досліджень та педагогічної діяльності».

4. Очікувані результати проведення практики

В результаті проходження практики здобувач вищої освіти ступеня «доктор філософії» повинен вивчити:

- нормативно-правові акти, які регламентують діяльність закладів вищої освіти, планування й організацію освітнього процесу;
- функціональні обов'язки науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти;
- особливості оформлення індивідуального плану роботи науково-педагогічного працівника та змістовне наповнення усіх видів його діяльності;
- організацію впровадження та практику використання комп'ютерної техніки, інформаційних та мультимедійних систем;
- форми та засоби організації й контролю самостійної роботи здобувачів вищої освіти;
- структуру та зміст навчальних планів;

– вимоги до складання тематичного плану, робочої навчальної програми, планів-конспектів практичних занять, методики їх підготовки, проведення й аналізу.

Проведення педагогічної практики передбачає формування та розвиток у студентів таких **програмних результатів навчання**:

- РН06. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.
- РН09. Уміння організовувати та проводити викладання професійно-орієнтованих дисциплін та розробляти методичне забезпечення, на рівні, що відповідає вимогам вищої освіти.

5. Зміст педагогічної практики

Модуль 1 (Семестр №3)

Змістовий модуль 1. Навчально-методична робота

Тема 1.1. Визначення концептуальних засад організації педагогічної діяльності у вищій школі.

Тема 1.2. Ознайомлення з робочими програмами, змістом навчальних курсів (за фахом).

Тема 1.3. Моніторинг та аналіз навчально-методичного забезпечення навчальних курсів (за фахом).

Тема 1.4. Відвідування й аналіз навчальних занять викладачів, проведених у закладі вищої освіти.

Тема 1.5. Здійснення аналізу проведених колегами навчальних занять.

Тема 1.6. Організація самостійної роботи студентів.

Модуль 2 (Семестр №4)

Змістовий модуль 2. Навчально-методична робота

Тема 2.1. Планування структури, розроблення методики й здійснення підготовки до проведення лекційних, практичних, лабораторних занять.

Тема 2.2. Підготовка методичних розробок для проведення лекцій, практичних або лабораторних занять.

Тема 2.3. Налагодження контакту й організація педагогічної взаємодії зі студентами.

Тема 2.4. Впровадження у навчальний процес інноваційних освітніх технологій та авторських методик.

Тема 2.5. Вироблення індивідуального стилю організації педагогічної взаємодії та навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Тема 2.6. Аналіз педагогічних ситуацій та самостійне прийняття рішень щодо вирішення проблем.

Змістовий модуль 3. Підготовка та проведення аудиторних занять

Тема 3.1. Підготовка та проведення різних за формою аудиторних навчальних занять.

Тематичний план практики

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	пр.	лаб	с.р.		л	пр.	лаб	с.р.
Модуль 1 (Семестр №3)										
Змістовий модуль 1. Навчально-методична робота										
Тема 1.1. Визначення концептуальних засад організації педагогічної діяльності у вищій школі.	15	–	–	–	15	15	–	–	–	15
Тема 1.2. Ознайомлення з робочими програмами, змістом навчальних курсів (за фахом).	15	–	–	–	15	15	–	–	–	15
Тема 1.3. Моніторинг та аналіз навчально-методичного забезпечення навчальних курсів (за фахом).	15	–	–	–	15	15	–	–	–	15
Тема 1.4. Відвідування й аналіз навчальних занять викладачів, проведених у закладі вищої освіти.	15	–	–	–	15	15	–	–	–	15
Тема 1.5. Здійснення аналізу проведених колегами навчальних занять.	15	–	–	–	15	15	–	–	–	15

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	пр.	лаб	с.р.		л	пр.	лаб	с.р.
Тема 1.6. Організація самостійної роботи студентів.	15	–	–	–	15	15	–	–	–	15
Разом за змістовим модулем 1	90	–	–	–	90	90	–	–	–	90
Разом за модулем 1	90	–	–	–	90	90	–	–	–	90
Модуль 2 (Семестр №4)										
Змістовий модуль 2. Навчально-методична робота										
Тема 2.1. Планування структури, розроблення методики й здійснення підготовки до проведення лекційних, практичних, лабораторних занять.	10	–	–	–	10	10	–	–	–	10
Тема 2.2. Підготовка методичних розробок для проведення лекцій, практичних або лабораторних занять.	10	–	–	–	10	10	–	–	–	10
Тема 2.3. Налагодження контакту й організація педагогічної взаємодії зі студентами.	10	–	–	–	10	10	–	–	–	10
Тема 2.4. Впровадження у навчальний процес інноваційних освітніх технологій та авторських методик.	10	–	–	–	10	10	–	–	–	10
Тема 2.5. Вироблення індивідуального стилю організації педагогічної взаємодії та навчально-пізнавальної діяльності студентів.	10	–	–	–	10	10	–	–	–	10
Тема 2.6. Аналіз педагогічних ситуацій та самостійне прийняття рішень щодо вирішення проблем.	10	–	–	–	10	10	–	–	–	10
Разом за змістовим модулем 2	60	–	–	–	60	60	–	–	–	60
Змістовий модуль 3. Підготовка та проведення аудиторних занять										
Тема 3.1. Підготовка та проведення різних за формою аудиторних навчальних занять.	30	–	–	–	30	30	–	–	–	30
Разом за змістовим модулем 3	30	–	–	–	30	30	–	–	–	30
Разом за модулем 2	90	–	–	–	90	90	–	–	–	90
Усього годин	180	–	–	–	180	180	–	–	–	180

Розподіл часу самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Визначення концептуальних засад організації педагогічної діяльності у вищій школі.	15	15
2	Ознайомлення з робочими програмами, змістом навчальних курсів (за фахом).	15	15
3	Моніторинг та аналіз навчально-методичного забезпечення навчальних курсів (за фахом).	15	15
4	Відвідування й аналіз навчальних занять викладачів, проведених у закладі вищої освіти.	15	15
5	Здійснення аналізу проведених колегами навчальних занять.	15	15
6	Організація самостійної роботи студентів.	15	15
7	Планування структури, розроблення методики й здійснення підготовки до проведення лекційних, практичних, лабораторних занять.	10	10
8	Підготовка методичних розробок для проведення лекцій, практичних або лабораторних занять.	10	10
9	Налагодження контакту й організація педагогічної взаємодії зі студентами.	10	10
10	Впровадження у навчальний процес інноваційних освітніх технологій та авторських методик.	10	10
11	Вироблення індивідуального стилю організації педагогічної взаємодії та навчально-пізнавальної діяльності студентів.	10	10
12	Аналіз педагогічних ситуацій та самостійне прийняття рішень щодо вирішення проблем.	10	10
12	Підготовка та проведення різних за формою аудиторних навчальних занять	30	30
РАЗОМ		180	180

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Набуття здобувачами компетенцій забезпечується через засвоєння навчального матеріалу у вигляді самостійної роботи.

Основними методами навчання є репродуктивний та дослідницький.

Форми оцінювання (контролю): письмовий контроль та самоконтроль.

Засобами діагностики результатів навчання та методами їх демонстрування є:

- виконання індивідуального завдання з практики;
- оформлення звіту з практики.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

В університеті прийнята система поточного та підсумкового контролю виконання окремих розділів і всієї програми практики. Результати поточного та підсумкового контролю виконання окремих розділів і всієї програми практики фіксуються у відповідному звіті.

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Форма контролю **комбінована**:

- письмова (оформлення звіту з практики та методичних розробок до проведених аудиторних занять);
- самоконтроль.

8. Вимоги до звітності та підведення підсумків практики

Після проходження педагогічної практики аспірант подає на кафедру такі документи:

- загальний звіт про проходження практики (містить стислий опис змісту роботи);
- методичні розробки до проведених аудиторних навчальних занять;
- відгук наукового керівника про навчально-методичну роботу аспіранта.

Звіт про практику виконується на одній стороні білого аркуша паперу формату А4 і оформляється відповідно до вимог ДСТУ 2.105-95, ДСТУ 3008- 95.

Обсяг звіту не повинен перевищувати 15-20 сторінок, не враховуючи додатків, кількість аркушів яких не регламентується і повинна бути достатньою для ілюстрації сутності звіту.

Оформлений звіт про проходження педагогічної практики (разом з електронними версіями розроблених методичних матеріалів) аспірант подає на розгляд керівнику.

Враховуючи активність аспіранта під час педагогічної практики та за результатами перевірки наданих аспірантом матеріалів, керівник практики вносить до звіту з проходження практики свою оцінку, зауваження та пропозиції щодо кожного з виконаних аспірантом під час практики завдань (робіт).

Крім того, керівник практики має внести до звіту про проходження педагогічної практики аспіранта свій загальний відгук щодо фактичного рівня виконаних аспірантом робіт та зазначити рекомендовану ним оцінку результатів педагогічної практики аспіранта.

Заповнений аспірантом та керівником звіт про проходження педагогічної практики у п'ятиденний термін після її завершення подається на розгляд засідання кафедри.

При розгляді звіту аспіранта на засіданні кафедри, згідно з головними функціями педагогічної та організаційно-виховної діяльності, оцінюються такі уміння та навички практикантів:

- методично правильно аналізувати всі форми роботи (гностична функція);
- планувати майбутню діяльність, систему та послідовність дій викладача та студентів, шляхи досягнення результатів педагогічної взаємодії (конструктивна функція);
- організовувати колективну діяльність зі студентами, спрямовану на досягнення поставленої мети (організаторська функція);
- налагоджувати контакт, педагогічно доцільні взаємини зі студентами (комунікативна функція).

Після розгляду на кафедрі загальний звіт про проходження практики подається до відділу аспірантури та докторантури університету, де зберігається в особовій справі аспіранта і враховується під час атестації. Тексти підготовлених методичних матеріалів зберігаються на кафедрі, де було проходження практики.

Аспіранту, який не виконав індивідуальний план практики без поважних причин або практика якого оцінена «незадовільно», може бути надано право проходження практики повторно за виконання умов, визначених кафедрою на якій він проходить практику.

Аспірант, якого повторно відсторонили від проходження педагогічної практики або практика якого повторно оцінена «незадовільно», вважається таким, що не виконав індивідуальний план роботи аспіранта і, згідно з Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, підлягає відрахуванню з аспірантури.

Критерії оцінення результатів педагогічної практики

Сума балів	Критерії оцінювання
90 – 100	Навчальна та методична робота здійснена студентом на високому рівні; студент проявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи, знає і вміє застосувати ефективні методи навчання, користується повагою та авторитетом серед студентів, викладачів, методистів, керівників практики; здав у визначений термін правильно оформлену документацію.
74-89	Навчальна та методична робота проведена на достатньому рівні; студент допустив незначні методичні помилки, проте зміг самостійно їх виправити або пояснити в процесі аналізу заняття їх причину; у ході практики студент-практикант був дисциплінованим, виконавчим, самостійним, критичним; одержав добрі відгуки студентів, методистів, керівника практики; здав у визначений термін правильно оформлену документацію.
60-73	Навчальна та методична робота проведена на задовільному рівні; практикант проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; загальна характеристика діяльності студента-практиканта з боку керівників практики – «задовільна»; здав вчасно документацію, у яку можуть бути внесені незначні доповнення і поправки за вказівкою керівника практики.
35-59	Оцінка «незадовільно» ставиться в тому випадку, коли: відсутня систематичність у роботі студента; виконав на низькому професійно-педагогічному рівні навчальну, методичну роботу, передбачену програмою з практики; допускав помилки, пов'язані зі знанням навчального предмета, методикою проведення занять; виконував дії у навчально-виховному процесі без достатнього теоретичного усвідомлення; отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку за практику, але за певних умов може повторно пройти практику і отримати позитивну оцінку; здав документацію з великим запізненням, допустивши при цьому значні помилки в її оформленні.
1-34	Студент не виконав програми практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку за практику. Не здав документацію.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Технічні засоби навчання, необхідні для підготовки та проведення аудиторних занять, а також для виконання навчально-методичної роботи.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Положення про педагогічну практику здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова. *Національний університет кораблебудування імені*

адмірала Макарова : офіц. веб-сайт. URL: https://nuos.edu.ua/wp-content/uploads/2025/05/Polozhennya_pro_pedagogichnu_praktiku_2025.pdf.

2. Освітньо-наукова програма «Енергетичне машинобудування» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю G11 Машинобудування галузі знань G Інженерія, виробництво та будівництво. *Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова* : офіц. веб-сайт. URL: <https://nuos.edu.ua/wp-content/uploads/2025/05/ONP-Energetichne-mashinobuduvannya-2025-1.pdf>.

Допоміжна література

1. Біляковська О.О., Мицишин І.Я., Цюра С.Б. Дидактика вищої школи: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 360 с.
2. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи. Київ: Знання, 2015. 486 с.
3. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи. Київ: НПУ, 2013. 267 с.
4. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 232 с.
5. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: підручник. Київ: Каравела, 2011. 360 с.
6. Проблеми формування професіоналізму особистості та діяльності майбутнього фахівця в контексті вимог євроінтеграції: колективна монографія / під наук. ред. проф. О.С. Цокур. Одеса: СПД Бровкін О.В., 2012. 160 с.
7. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. Київ: Академвидав, 2014. 456 с.

Інформаційні ресурси

1. Болонська декларація. URL: www.mon.gov.ua/education/higher/bolon/.
2. Загальні відомості про вищу освіту в Україні. URL: www.mon.gov.ua/education/higher/higher.
3. Методи навчання та їх класифікація // Сайт «Osvita.Ua». URL: <http://osvita.ua/school/theory/780/>.
4. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі. URL: http://moskalik.at.ua/kurs_lekziy/mmmvvv.doc.
5. Сайт «Аспірант України». URL: <http://mi/intranet/aspirant.com.ua/>.